

Udskrift af dombogen

DOM

Afsagt den 26. september 2016 i sag nr. BS SKSæ-794/2015:

H
(advokat Inger Højbjerg Christensen)
mod
M
(advokat Anne Broksø)

Sagens baggrund og parternes påstande

Stævning er modtaget den 7. oktober 2015.

Sagen drejer sig om, hvorvidt en ægtefælle har ekstrapensioner, der skal deles med den anden ægtefælle ved separation/skilsmisses jf. retsvirkningslovens § 16b, stk. 3, subsidiært om der skal ydes kompensation jf. retsvirkningslovens § 16e.

Sagsøgeren, *H*, har overfor sagsøgte, *M*, nedlagt følgende endelige påstande:

Principal: At *M* tilpligtes at betale 2.331.047,42 kr. med tillæg af procesrente fra sagens anlæg.

Kravet støttes på retsvirkningslovens § 16b, stk. 3.

Subsidiært: At *M* tilpligtes at betale 642.875,05 kr. med tillæg af procesrente fra sagens anlæg.

Kravet støttes på retsvirkningslovens § 16e.

M har nedlagt påstand om frifindelse, subsidiært frifindelse mod betaling af et mindre beløb under henvisning til, at der er tale om egne rimelige pensionsrettigheder, der kan udtages forlods jf. retsvirkningslovens § 16b, stk. 1, og at der heller ikke er grundlag for kompensation efter rimelighedsreglen i retsvirkningslovens § 16e.

H har opgjort sin principale påstand således:

M's pensioner i henhold til pensionsinfo.....
kr.12.532.513,00

62%* heraf (ikke rimelige pensioner og dermed
genstand for deling)

kr. 7.700.158,06

heraf fratrækkes latent skat på 40%	kr. 6.442.094,84
rest til deling	kr. 4.662.094,84
halvdelen heraf	kr. 2.331.047,42.

Den subsidiære påstand er opgjort på baggrund af en modelberegning af krav i medfør af retsvirkningslovens § 16e.

Oplysningerne i sagen

H er født i 1954, og *M* er født i 1949. Parterne blev gift den 28. august 1976. Der var almindeligt formuefællesskab i ægteskabet. Ved Statsforvaltningens bevilling af 11. november 2013 blev parterne separeret.

Under ægteskabet har *M* drevet selvstændig virksomhed som murermester først i personligt regi og derefter fra 1992 i selskabsform. *H* har under ægteskabet dels været beskæftiget som sygeplejerske og dels beskæftiget i de af *M* drevne virksomheder. De sidste 5 år forud for separationen har *H* dog drevet selvstændig virksomhed indenfor psykologisk rådgivning.

Ifølge et af statsautoriseret revisor *H* udarbejdet forslag til deling af parternes fællesbo udgjorde den samlede formue pr. 31. december 2015 efter skat 17.904.395 kr., hvoraf *H* skulle udtage 8.377.340 kr., idet hendes bodel var negativ med 1.149.716 kr., mens *M* skulle udtage resten eller 9.527.055 kr. Ifølge det endelige regnskab udgjorde parternes samlede formue 18.899.904 kr., hvoraf *H* med fradrag af egen negativ bodel udtog 9.165.485 kr. *H* udtog således fra *M's* bodel bl.a. anparter i *M's* holdingselskaber med 9.249.639 kr., ligesom *M* udstedte et gældsbevis til *H* på 1.514.073 kr. og betalte *H* kontant efter skat 84.660 kr.

Statsautoriseret revisor *M's* har opgjort samlede indtjening og den procentuelle indbetaling heraf til pension således:

År:	Samlet indtjening	Indbetalt til pension
1986	-	
1987	276.847	37 %
1988	429.603	25 %
1989	70.162	159 %
1990	51.556	225%
1991	1.243.663	10 %
1992	2.670.149	5 %
1993	1.296.521	10 %
1994	2.821.970	5 %

1995	4.014.575	3 %
1996	4.572.331	3 %
1997	5.233.429	15 %
1998	4.980.664	16%
1999	5.702.930	9 %

I ingen af årene er der optaget lån til indbetalingerne.

Fra 2000 og frem til separationen har *M* ikke foretaget indbetaling på pensionsordninger.

Det er ubestridt, at *M's* samlede indtægt under ægteskabet har andraget 67.179.623 kr., heraf 33.364.400 kr. i årene 1986 - 1999.

M's pensionsopsparinger androg i henhold til pensionsinfo af 6. marts 2015 samlet kr. 12.532.513,00

H's pensionsopsparinger andrager samlet 1.176.742 kr.

Der har under sagen været fremlagt flere modelberegninger over krav efter henholdsvis retsvirkningslovens § 16b og § 16e. Disse beregninger beror på et i hvert fald tildels hypotetisk grundlag med skønsmæssige faktorer. Disse beregninger er derfor ikke medtaget i sagsfremstillingen. Indholdet eller dele af indholdet fra diverse årsregnskaber er ligeledes udeladt af sagsfremstillingen, da retten ikke finder, at oplysningerne har afgørende betydning for sagen.

Forklaringer

H har forklaret, at hun, der er 62 år, er uddannet sygeplejerske og psykoterapeut. Hun arbejder som selvstændig psykoterapeut i sin egen virksomhed. Da parterne blev gift den 28. august 1976, var hun blevet færdiguddannet som sygeplejerske tidligere på året. De fleste år siden har hun arbejdet på fuld tid. Ca. 4 år vel i perioden 1987 - 1991 var hun på deltid, hvilket de var enige om. Det var både for at have mere tid til deres datter, der blev født i 1978, og til hendes mands firma. *M* startede murerfirma den 1. september 1976, hvor hun hjalp til bl.a. som sekretær 4 - 5 timer pr. uge ved siden af sit fuldtidsarbejde, indtil der blev ansat en sekretær i 1991. Det skete også, at hun deltog i licitationer. Hun havde også efter 1991 mange ad hoc opgaver i *M's* firma og fungerede som en slags personaleansvarlig, hvor hun f. eks. havde samtaler med medarbejdere, der havde det svært. Det er svært at opgøre, hvor mange timer, hun brugte i forhold til de bløde værdier, men der var ingen HR ansvarlig. En gang talte hun f. eks. med en kunde, der havde følt sig chikaneret af en medarbejder. Efterhånden som der blev flere medarbejdere, var der flere, der gerne ville have samtaler med hende. I begyndelsen var der 3 medarbej-

dere, i 1990 var der ca. 50 og i 2005 ca. 160. *M* ønskede hendes assistance, som hun ikke fik løn for. *M* sagde, at det var bedre at akkumulere så mange midler i firmaet som muligt. Hun havde tillid til, at virksomheden ville udvikle sig godt. Fra vist slutningen af 1990 'erne og frem til 2005 deltog hun i et ugentligt medarbejdermøde i administrationen, hvor hun skrev referat. Det brugte hun ca. 4 timer pr. uge på. Der var fokus på opfølgning på opgaver i forhold til vanskeligheder, kristne værdier og bøn som ressource. Hun brugte meget tid på de årlige firmafester. Hun gjorde meget ud af at anerkende medarbejderne. Hun stod også for arbejdet i hjemmet. På et tidspunkt kom der en henvendelse om en tidligere alkoholiker, der havde brug for job, og som manglede et sted at bo. Det blev starten på *B*, der er et bofællesskab, hvor hun brugte 4 - 5 timer de første uger, og siden havde hun også opfølgningssamtaler. Det var *M's* ide, og noget *M* havde bedt hende om, og som hun gerne ville støtte op om. Flere af de folk, der kom til at bo der, arbejdede også i *M's* firma. Efter salget af *M's* virksomhed i 2005 sad hun i bestyrelsen for holdingselskabet. Det fik hun honorar for. I 2005 ret kort tid efter salget af det oprindelige firma startede *M* et byggefirma *C* med sig selv som murer og en medarbejder. Dette firma byggede hus til dem selv. Hun deltog kun lidt i arbejdet med det ny firma. Hun er sikker på, at hun i dag ville have siddet i en lederstilling, hvis hun ikke havde indrettet sig efter familie og *M's* firma. Hun har været afdelingssygeplejerske både på Sygehus og sygehus. Hun har uddannet sig på Sygeplejehøjskolen i Århus, har flair for ledelse og er god til det.

Om pensionsforholdene har *H* forklaret, at hun havde pension fra sit arbejde som sygeplejerske. Hun havde derfra en pensionsordning i SEB. Da hun fyldte 60, blev hun spurgt, om hun ville have den udbetalt. Da hun ikke ville dette, fik kontoen et nyt nummer. Som det fremgår af bilag 23, blev aftalenummer 27210 ændret til aftalenummer 500425001-00. *M* har oprettet en pension til hende. Det var vist 500.000 kr., der blev indbetalt. Da *M* i 1986 begyndte at indbetale til sin egen pension, havde de enkelte drøftelser om det. *M* sagde, at de ville have det maksimale til deres fælles 3. alder, når der blev indbetalt på hans ordning. Det havde hun ikke indsigt i, men hun vidste, at *M* var en dygtig forretningsmand. Hun vidste ikke noget om deling af pensionsordninger. Hun fulgte kun sparsomt med i, hvad der blev indbetalt til pension. *M* nævnte, at han havde oprettet en mindre pension til hende, da han havde indbetalt 500.000 kr. til hendes pension. Hun spurgte ikke, om hun skulle have mere. Det er den konto, der i bilag 12, hendes Pensionsinfo, fremgår med 566.244 kr. pr. 6. marts 2015. Da hun var 24 år, ophævede hun en pension på ca. 25.000 kr., som de brugte til fælles bedste. Efter hun holdt op med at arbejde på et hospice i 1999, har hun ikke indbetalt til pension. Hun havde frem til 2008 forskellige ansættelser, hvor der ikke var pension. Efter at hun stiftede sit eget firma i 2008, har hun heller ikke indbetalt til pension. De talte ikke om, at hun skulle indbetale til pension. Nu har hun ikke råd til at indbetale til pension. De talte ikke nærmere om, hvorfor *M* holdt op med at indbetale

til pension.

Om bodelingen har *H* forklaret, at hun efter bodelingsaftalen i april 2016 fik ca. 84.000 kr. Hun har også fået et gælds brev, der afdrages med 45.000 kr. pr. måned fra maj 2016, og hun har fået indbo for 250.000 kr. Hun har sit eget holdingselskab nu, hvor resten, der er investeringsaktier og obligationer, står. Der er også fast ejendom. Det er dyrt i skat at tage midler ud af holdingselskabet.

M har forklaret, at han, der er 66 år, efter folkeskolen var 6 - 7 år ved landbruget. Efter et højskoleophold kom han i lære som murer som 22 årig. Kort tid efter han var udlært, startede han egen murerforretning,

Murerforretning, der efterhånden blev til en entreprenørvirksomhed. I 2005 solgte han virksomheden, der skulle overdrages med 20 % pr. år. Hans årlige indtægt var derefter 500.000 - 600.000 kr. Det gik i midlertid ikke så godt med det gamle firma, og i sidste halvdel af 2012 tog han virksomheden tilbage og har den fortsat nu med en ejerandel på 75 %. Han blev direktør i firmaet igen i 2013. I tiden efter, at han havde taget firmaet tilbage, var *H* kun med til at tage sig af julearrangementerne. Firmaet *C* var et byggefirma, som han startede ½ - 3/4 år efter salget af virksomheden. Det havde kun 1 - 2 ansatte og byggede deres eget hus, deres datters hus og 21 boliger i Skjern. *C* er nu under likvidation. *H* arbejdede som sygeplejerske og med de bløde værdier i hans virksomhed, hvor hun også i starten var sekretær. De havde ung pige i huset, indtil deres datter gik i 3. eller 4. klasse. *H's* forklaring om sin indsats i virksomheden passer meget godt. Det arbejde, hun udførte i virksomheden, var efter fælles ønske og havde værdi for virksomheden. Det skal nok passe, at hun ikke fik løn i firmaet. De havde fælles konto. Hun stod også for husholdningen. *B* var et værested, der blev etableret omkring 2004 - 2005. Han brugte ikke selv meget tid på det og kan tilslutte sig *H's* forklaring vedrørende dette, som det primært var *H*, der tog sig af.

M har forklaret, at han ikke tænkte på pension de første 10 år, han var selvstændig. Han brugte i stedet pengene i virksomheden, hvor afkastene ikke var store. I 1986 begyndte han at indbetale til pension. Det var i høj grad efter rådgivning fra revisoren. Der var to år, hvor der blev indbetalt mere, end han havde tjent det år, men det skete ikke ved gældsætning. Der var likvide midler til det. Han har ikke indbetalt på pensionsordninger siden 1999, heller ikke efter at han er blevet skilt. Han var blevet træt af ordninger, som han ikke selv havde indflydelse på, og valgte at tage udbytte i stedet. Det har ikke bevirket en mindre opsparing. Opsparingen var blot i firmaet eller på anden måde, og er blevet delt med *H* i forbindelse med bodelingen. Han husker ikke det oprindelige beløb, som blev sat ind på en pensionsordning til *H*, men det er den ordning, der fremgår med et beløb på ca. 560.000 kr. Han kan ikke huske, hvorfor der blev oprettet en pensionsordning til *H*, eller hvem der fik ideen. Parterne drøftede kun pension meget lidt. Det er muligt, at han har sagt, at pensionsordningerne var til deres

fælles 3. alder.

Om bodelingen har ^M forklaret, at han har fået godt 9,8 mill. kr. i boslod. En del af ^{H's} boslodskrav afdrager han på et gælds-brev med omkring 43.000 - 45.000 kr. pr. måned, første gang var i maj 2016. Han er interesseret i at afdrage det så hurtigt som muligt, da der er forrentning.

^H har fået aktier, obligationer, fast ejendom og indbo. I ^{H's} holdingselskab ligger værdipapirer for omkring 5 mill. kr. og ejendom i Tyrkiet.

^H kunne få penge ud fra holdingselskabet, hvis hun ville, men det ville selvfølgelig koste skat.

Retsgrundlag

Ved lov nr. 483 af 6. juli 2006 om ændring af lov om ægteskabets retsvirkninger og lov om skifte af fællesbo mv. med flere love blev der pr. 1. januar 2007 indført nye regler om pensionsrettigheders behandling ved død samt separation og skilsmisse. Retsvirkningsloven indeholder herefter bl.a. følgende bestemmelser:

"§ 16b:

Ved skifte i anledning af separation, skilsmisse eller bosondring udtager ægtefællerne egne rimelige pensionrettigheder forlods af fællesboet.

...

stk. 3 Værdien af øvrige pensionsrettigheder indgår i delingen af fællesboet.

...

§ 16e:

Skifteretten kan ved skifte af fællesboet i anledning af separation, skilsmisse eller bosondring bestemme, at en ægtefælle skal betale et beløb til den anden ægtefælle for at sikre, at denne ikke stilles urimeligt i pensionsmæssig henseende, hvis

- 1) ægteskabet har været af længere varighed og
- 2) der er stor forskel i værdierne af ægtefællernes pensionsrettigheder.

stk.2. Ved afgørelsen skal der tages hensyn til ægteskabets varighed, ægtefællernes formuforhold og omstændighederne i øvrigt. "

Af lovforslaget til loven (LFF 2006-01-26 nr 146) fremgår, at det bygger på betænkning nr. 1466/2005 om ægtefællers pensionsrettigheder og hørings-svar herover. Af de almindelige bemærkninger fremgår endvidere følgende:

"1.2.2. Pensionsrettigheders behandling på skifte af fællesbo i tilfælde af separation og skilsmisse.

Forslaget bygger på en afvejning af to i princippet modsatrettede hen-

syn. Det *familiepolitiske* hensyn taler primært for, at pensionsrettigheder behandles som "traditionel" formue, og at der således sker en ligestilling af sådanne rettigheder, når ægtefæller skal skifte deres fællesbo. Det *pensionspolitiske hensyn* taler primært for, at ægtefæller udtager deres egne pensionsrettigheder forlods, når fællesboet skiftes. Derved understøttes pensionsformålet - alderdomsforsørgelse af den egenpensionsberettigede.

Lovforslaget indbærer, at ægtefæller på skifte i tilfælde af separation og skilsmisse kan udtage egne rimelige pensionsrettigheder forlods. Dette indbærer, at værdien af en rimelig ordning ikke indgår på skiftet mellem ægtefællerne, selv om ordningen er omfattet af formuefællesskabet. Har en ægtefælle pensionsrettigheder, der har præg af ekstra opsparing, skal værdien af den ekstra opsparing derimod deles.

Det foreslås endvidere, at der ikke skal ske deling af pensionsrettigheder ved korterevarende ægteskaber. Med udgangspunktet om forlodsudtagelse af rimelige pensionsrettigheder er der primært tale om varetagelse af et pensionspolitisk synspunkt. For at opnå en mere balance-ret afvejning af de to overordnede hensyn foreslås derfor to afgrænsede muligheder for, at den pensionsmæssigt dårligst stillede ægtefælle kan få kompensation fra den anden ægtefælle.

Den ene kompensationsmulighed - *fællesskabskompensation* - gør det muligt for ægtefæller under ægteskabet at indrette sig, som de finder bedst af hensyn til familien uden samtidig at skulle tage højde for de indbyrdes pensionsmæssige konsekvenser. Har en ægtefælle under ægteskabet foretaget en mindre pensionsopsparing, end hvad der svarer til en rimelig ordning for den pågældende, f.eks. fordi vedkommende har været på deltid eller på orlov af hensyn til familien, kan den anden ægtefælle blive pålagt at betale et beløb til den pågældende som kompensation for den manglende pensionsindbetaling. Det foreslås, at kompensationsbeløbet højst kan udgøre halvdelen af forskellen mellem værdien af den pensionsopsparing, hver af ægtefællerne har foretaget under ægteskabet af fællesejemidler.

Den anden kompensationsmulighed - *rimelighedskompensation* - er en opsamlingsbestemmelse, der har til formål at forhindre, at en ægtefælle stilles pensionsmæssigt urimeligt efter et længerevarende ægteskab. Formålet er at sikre, at en ægtefælle, der enten slet ikke har en pensionsordning eller kun har en beskedent ordning, efter et længerevarende ægteskab ikke bliver stillet urimeligt i pensionsmæssig henseende, fordi den anden ægtefælle har pensionsrettigheder, der kan udtages forlods på skifte efter forslagets udgangspunkt herom. Muligheden foreslås kun anvendt, hvor der er stor forskel på værdien af ægtefællernes pensionsrettigheder.

... "

Af lovforslagets bemærkninger til de enkelte bestemmelser fremgår bl.a. følgende:

" ...

Til § 16 b:

Efter stk. 1, udtager ægtefællerne egne rimelige pensionsrettigheder forlod ved skifte i anledning af separation, skilsmisse eller bosondring.

...

I stk. 3, er det præciseret, at i det omfang en ægtefælle af fællesejemidler har oparbejdet pensionsrettigheder, der overstiger, hvad der må anses for rimelige ordninger, skal værdien af den del af pensionsrettighederne, der overstiger det rimelige, indgå i delingen af fællesboet mellem ægtefællerne. Det gælder dog ikke, hvis ægtskabet har været af kortere varighed...

Alle sædvanlige arbejdsmarkedspensioner er rimelige. Ordninger aftalt mellem arbejdsmarkedets parter, f.eks. aftalt ved overenskomst, lokal overenskomst eller fastlagt ved firmaaftale, må anses som udtryk for det pensionsopsparingsniveau, der er almindeligt accepteret som svarende til de pågældendes uddannelses- eller arbejdsmæssige situation. Ægtefæller, der ikke er omfattet af en pensionsordning som led i ansættelsen, kan ligeledes indbetale tilsvarende regelmæssige pensionsbidrag, herunder til en kapital- eller ratepension. Også pensionsordninger for mindre grupper, der har et kortere eller anderledes opsparingsforløb end sædvanligt, som f.eks. piloter, balletdansere, sangere og lignende, falder ind under begrebet rimelige pensionsrettigheder, hvis ordningen må anses for rimelig i forhold til den pågældende ægtefælles økonomiske situation og forventede pensioneringstidspunkt. Selvstændige erhvervsdrivende vil ofte have et andet pensionsopsparingsforløb end lønmodtagere. Ved vurderingen af, om en pensionsordning for en selvstændig erhvervsdrivende kan holdes uden for bodelingen, må der lægges vægt på, om ordningen må anses for rimelig ud fra virksomhedens økonomiske forhold.

Som udgangspunkt vil indbetalinger til en pensionsordning, der er større end de på et givet tidspunkt sædvanlige arbejdsmarkedspensionsindbetalinger inden for det pågældende område, eller hvad der svarer hertil, ikke kunne holdes uden for bodelingen. Ved vurderingen af, om en pensionsordning må anses for rimelig, må der ud over den pågældende ægtefælles egen situation og indtjeningsforhold også lægges vægt på ægtefællernes samlede situation. Pensionsindbetalinger udover en sædvanlig arbejdsmarkedspension, som har til formål at bringe den i pensionsmæssig henseende ringest stillede ægtefælle op på niveau med den anden ægtefælle, vil derfor som udgangspunkt skulle anses som en del af en rimelig pensionsordning, hvis ægtefællernes økonomiske forhold i øvrigt tilsiger en sådan ekstra opsparing.

Andre pensionsindbetalinger - ud over de på indbetalingstidspunktet sædvanlige arbejdsmarkedspensionsbidrag eller tilsvarende indbetalinger - vil derimod som udgangspunkt falde uden for det rimelige, særlig i de situationer, hvor kun den ene foretager en ekstra pensionsopsparing. Derved tages bl.a. højde for, at opsparingen af skattemæssige grunde foretages alene hos den ene af ægtefællerne. Foretager begge ægtefæller ekstra pensionsindbetalinger, vil ligedelingsprincippet for disse ekstra indbetalinger føre til, at kun differencen i den yderligere

opsparing bliver delt.

Selv om en pensionsordning anses for rimelig og derfor kan udtages forlods af fællesboet, kan en ægtefælle blive pålagt at betale et beløb til den anden ægtefælle efter reglerne i § 16 d om fællesskabskompensation og § 16 e om rimelighedskompensation.

Endvidere kan bestemmelsen i ægteskabslovens § 56 finde anvendelse i de tilfælde, hvor en ægtefælle ved skifte i tilfælde af separation, skilsmisse eller bosondring stilles urimeligt ringe i økonomisk henseende, fordi den anden ægtefælle har særeje og /eller rettigheder, som ikke indgår i bodelingen.

...

Til § 16 e:

Bestemmelsen omfatter den såkaldte "rimelighedskompensation".

Bestemmelsen har til formål at forhindre, at en ægtefælle, der enten slet ikke har en pensionsordning eller kun har en beskeden pensionsordning, efter et længerevarende ægteskab bliver stillet urimeligt i pensionsmæssig henseende, fordi den anden ægtefælle har pensionsrettigheder, der vil kunne udtages forlods ved skifte af fælleboet.

Kriteriet i bestemmelsen er et andet end i ægteskabslovens § 56, hvor det er en betingelse for kompensation, at ægtefællen ellers vil blive stillet "urimeligt ringe i økonomisk henseende". Det er tilstrækkeligt til at opnå kompensation, at en ægtefælle ellers vil blive stillet "urimeligt i pensionsmæssig henseende", idet reglen således skal kompensere for, at rimelige pensionsværdier undtages fra delingen mellem ægtefællerne, uden at ægtefællerne ved ægtepagt selv har aftalt dette.

Det er en betingelse for at anvende bestemmelsen, at ægteskabet har været af længere varighed. Dette vil normalt være tilfældet, når ægteskabet har været 15 år eller længere. Der kan ved vurderingen heraf også tages hensyn til et forudgående ægteskabslignende samliv med økonomisk fællesskab.

Der skal herudover være stor forskel i værdierne af ægtefællernes pensionsrettigheder. For at vurdere, om dette er tilfældet, er det nødvendigt at sammenligne pensionsværdierne både på skiftetidspunktet og på ægtefællernes sædvanlige pensioneringstidspunkter. Herved tages der bl.a. højde for en eventuel aldersforskel mellem ægtefællerne. Værdien af en pensionsrettighed på tidspunktet for pensioneringen vil normalt fremgå af de årlige udsendte pensionstilsagn.

Da formålet med pensioner er den løbende forsørgelse, vil kapitalpensioner ved sammenligningen mellem værdierne af ægtefællernes pensionsordninger skønsmæssigt skulle omregnes til løbende udbetalinger. Ved løbende livsbetingede pensionsrettigheder er det alderspensionstilsagnet, der er afgørende for sammenligningen. Andre ydelser i form af

invaliditetsydelser, børnepension m.v. er ikke relevant ved sammenligningen af ægtefællernes pensionsmæssige stilling.

Selv om der ofte vil være en vis forskel i værdierne af ægtefællernes pensionsrettigheder, vil denne ikke altid kunne karakteriseres som stor.

I dag vil en årlig forskel i de løbende udbetalinger på op til ca. 50.000 kr. mellem ægtefællernes to pensionsordninger fremskrevet til det sædvanlige pensioneringstidspunkt, normalt ikke kunne anses for stor. Kompensation vil derfor normalt ikke blive givet, hvis der ikke er en forskel på ca. 50.000 kr., ligesom der heller ikke skal kompenseres i videre omfang, end at der altid er en forskel på ca. 50.000 kr. i de årlige løbende udbetalinger. Grænsen er ikke absolut og vil også med tiden skulle tilpasses. Ved vurderingen af værdierne af ægtefællernes pensionsordninger ses bort fra folkepension og andre ydelser fra det offentlige.

Betalingen af et beløb til en ægtefælle skal sikre, at denne ikke stilles urimeligt i pensionsmæssig henseende. Et kompensationsbeløb bør således ikke bringe en ægtefælles pensionsrettigheder over, hvad der svarer til den til enhver tid gældende årlige pension som en faglært tjenestemand med fuld pensionsalder, der fratræder på grund af alder ved det 62. år ville kunne opnå ved sit 65. år, altså fra det tidspunkt, hvor den pågældende yderligere kan få folkepension. Har den pensionsmæssigt dårligst stillede ægtefælle - bortset fra folkepension mv. - således en pensionsrettighed, der ved et sædvanligt indbetalingforløb frem til den normale pensionsalder årligt udgør ca. 135.000 kr., kan den pågældende ægtefælle i almindelighed ikke anses for at være urimeligt stillet i pensionsmæssig henseende. Et kompensationsbeløb bør heller ikke bringe en ægtefælles pensionsrettigheder over, hvad der svarer til ca. 135.000 kr. årligt. Dette udgangspunkt for vurderingen er ikke absolut og vil til enhver tid skulle tilpasses.

Efter stk. 2, skal der ved afgørelsen af, om en ægtefælle skal betale et beløb til den anden ægtefælle for at sikre, at denne ikke stilles urimeligt i pensionsmæssig henseende, tages hensyn til ægteskabet varighed, ægtefællernes formueforhold og omstændighederne i øvrigt.

Ejer den pensionsmæssigt ringest stillede ægtefælle særejemidler, der kompenserer for den pågældendes pensionsmæssige ringe stilling, bør ægtefællen ikke have noget beløb fra den anden ægtefælle, selv om der er stor forskel i værdierne af ægtefællernes pensionsrettigheder. Derimod er det uden betydning for vurderingen af den pensionsmæssigt ringest stillede ægtefælles forhold, om den anden ægtefælle har et større særeeje. I denne situation vil der eventuelt kunne ydes et beløb efter ægteskabslovens § 56.

Den pensionsmæssigt ringest stillede ægtefælle bør heller ikke have noget beløb, hvis den pågældende i forbindelse med skiftet modtager en betydelig boslod fra den anden ægtefælle, herunder en andel af den anden ægtefælles pensionsordning, der ikke kan udtages forlods, eller hvis den pågældende modtager kompensation i medfør af lovforslagets

§ 16 d, der i tilstrækkeligt omfang kompenserer for dennes pensionsmæssige ringe stilling.

Har den ene ægtefælle placeret stort set hele sin opsparing i pensionsrettigheder, mens den anden ægtefælle har en ikke ubetydelig anden opsparing (men en ringe pensionsopsparing), kan det indgå i rimelighedsvurderingen, at den pensionsmæssigt ringest stillede ægtefælle i forbindelse med skiftet skal dele hele sin opsparing med den pensionsmæssigt bedst stillede ægtefælle.

Det vil ligeledes kunne indgå i vurderingen af, om en ægtefælle er stillet urimeligt i pensionsmæssig henseende, om den pågældende er berettiget til ægtefællebidrag og ægtefællepension uden tidsbegrænsning.

Størrelsen af det beløb, en ægtefælle skal betale, for at den anden ægtefælle ikke bliver stillet urimeligt pensionsmæssigt, fastsættes skønsmæssigt. I vurderingen indgår udover de oven for omtalte forhold vedrørende ægtefællernes formueforhold og ægteskabets varighed, også omstændighederne i øvrigt. Der kan f.eks. lægges vægt på ægtefællernes alder, deres helbredsforhold og arbejdsevne. Beløbet, der skal betales, bør normalt ikke være større, end at det svarer til ca. 25 % af forskellen mellem værdien af hver af ægtefællernes pensionsopsparing under ægteskabet. Anvendelsen af dette maksimum vil som udgangspunkt forudsætte, at ægteskabet har været noget længere end 15 år, og at ægtefællen med den mindste pension stort set ikke har andet end sin folkepension. Hertil kommer, at beløbet i almindelighed ikke bør bringe den pågældende ægtefælles samlede pensionsniveau (bortset fra folkepension m.v.) over ca. 135.000 kr. årligt i løbende udbetalinger, og at forskellen mellem ægtefællernes løbende pensionsudbetalinger også efter compensationen kan være op til 50.000 kr.

De foreslåede principper for compensation indebærer normalt, at en ægtefælle ikke kan få mere i compensation, end at vedkommende samlet set bliver bragt på det niveau, som den pågældende ægtefælle ville kunne påregne, såfremt vedkommende havde foretaget de for sit erhverv sædvanlige pensionsindbetalinger under ægteskabet. Dette betyder f.eks., at en hjemmehjælper eksempelvis maksimalt kan nå op på en hjemmehjælperes normale pensionsniveau, selv om vedkommende er gift med en ægtefælle, der er langt bedre stillet pensionsmæssigt.

Har en ældre ægtefælle altid været hjemmearbejdende eller haft en meget ringe eller skiftende tilknytning til arbejdsmarkedet, skal compensationen på samme måde som for en ufaglært som udgangspunkt begrænses til et beløb, der ikke overstiger en ufaglærts pensionsindbetalinger under ægteskabet i de perioder, hvor der ikke er indbetalt til en pensionsordning.

..."

Parternes synspunkter

har til støtte for den principale påstand gjort gældende, at en del af

har til støtte for den principale påstand gjort pensioner ikke er rimelige og derfor

skal deles, jf. retsvirkningslovens § 16 b. Bestemmelsen om forlods udtagelse af rimelige pensioner er en undtagelsesregel til hovedreglen om lighedeling og bør fortolkes så objektivt som muligt. Det forhold, at en ægtefælle har været selvstændig kan ikke føre til, at en bestemt procentdel af lønnen eller overskuddet i virksomheden kan indbetales til pension og således holdes udenfor bodelingen. I såfald ville selvstændige være langt bedre stillet end lønmodtagere, hvilket ikke har været lovens intention. Ved vurderingen af, hvad der er en rimelig pension, må der derfor foruden virksomhedens konkrete økonomiske forhold tillige lægges vægt på, hvad en person med tilsvarende uddannelsesmæssig og arbejdsmæssig baggrund sædvanligvis har i pension. Selvom der efter forarbejderne accepteres en mere svingende indbetaling til pension for selvstændige, kan dette efter formålet kun relatere sig til opfyldning for tidligere pensionsfattede år. Det vil derimod ikke være rimeligt, at selvstændige - i modsætning til hvad der gælder for lønmodtagere - forlods kan indbetale store indbetalinger til pension. Størrelsen af en ægtefælles boslodskrav har endelig ikke nogen indflydelse på, hvorvidt pensionsordninger er rimelige og dermed kan udtages forlods. Når der i lovbemærkningerne henvises til ægtefællernes samlede situation, tænkes der ikke på den pensionsmæssigt bedst stillede ægtefælle, men på opfyldningspension for den pensionsmæssigt ringest stillede ægtefælle.

Det er M, som skal bevise, at hans pensioner er rimelige, og det har han ikke gjort. I årene 1986-1990 har hun accepteret en indbetaling til pension på 15 % af den faktiske indtægt som rimelig. I årene derefter, hvor M's samlede indtægt har oversteget 800.000 kr, som svarer til det nuværende generelle lønniveau for administrerende direktører i Midtjylland, har hun accepteret, at en årlig indbetaling af 15 % af 800.000 er rimeligt. Alle de indbetalinger, som ligger herudover, er efter hendes opfattelse ikke rimelige. Ægtefællelovens § 52 finder også anvendelse på de pensioner, som herefter skal indgå i delingen.

H har til støtte for den subsidære påstand gjort gældende, at hun har krav på et kompensationsbeløb i medfør af retsvirkningslovens § 16 e, da hun er stillet urimeligt ringe i pensionsmæssig henseende henset til det meget langvarige ægteskab på 37 år og den store forskel på værdierne af parternes opsparing. De af hende fremlagt beregninger viser, at der er en sådan urimelighed. Det ændrer ikke herpå, at hun har fået et betydeligt beløb i boslod, idet værdien heraf er bundet i et holdingselskab, som ikke uden videre er realiserbart. Ved vurderingen af omstændighederne i øvrigt bør der også lægges vægt på, at hun i ret stort omfang har deltaget i ægtefællens virksomhed og således har været med til at skabe grundlaget for de store indbetalinger til hans pensionsordning.

M har gjort gældende, at han har bevist, at han kun har rimelige pensionsordninger, jf. retsvirkningslovens § 16 b, hvorfor han kan udtage dem forlods. Som selvstændig accepteres et mere svingende indbetalingsmønster, og rimelighedsvurderingen skal derfor foretages efter en konkret

vurdering af den samlede indbetaling til pension i forhold til indtjeningen i hele ægteskabets varighed. Der er kun indbetalt ca. 3,3 millioner kr. til pension ud af en samlet indtjening på over 66 millioner kr, eller 5 %, hvilket utvivlsomt er helt rimeligt. Det er for selvstændige ikke muligt at fastlægge et sædvanligt indtægtsniveau eller pensionsniveau, og det vil være forkert at sammenligne med en fiktiv indtægt. Der er kun nogle få år, hvor der er indsat mere end 15 % af indtægten, og dette er kun sket efter en del år uden indbetalinger overhovedet og uden nogen form for gældsætning.

H er ikke stillet dårligere af, at han kun har indbetalt til pensionen i nogle år, da hun så i stedet har fået en højere boslod. Der skal i forhold til retsvirkningslovens § 16 b således tages hensyn til, at H har fået en boslod på netto knap 9 millioner kr, hvoraf ca. 9,8 millioner kr. hidrører fra ham.

M har endvidere gjort gældende, at H ikke er berettiget til nogen godtgørelse efter retsvirkningslovens § 16 e allerede fordi hun har udtaget en boslod på ca. 9 millioner kr. Såfremt der skal betales en kompensation efter denne bestemmelse, skal den endvidere være væsentligt lavere dels henset til usikkerheden om

H's egen opsparing, dels henset til at forudsætningerne for beregningen er forkerte såvel i relation til indbetalinger som inflation.

Rettens begrundelse og afgørelse

M har som selvstændig ikke indbetalt mere end 5 % af sin samlede indtægt under ægteskabet til pension, ligesom han i de år, hvor han rent faktisk har indbetalt til pensionen ikke har indbetalt mere end ca. 10 % af indtægten. Bortset fra nogle få år, som efterfulgte en længere årrække uden indbetalinger til pension, har han ikke i noget år indbetalt mere end ca. 15 % af årets indtægt. Det er endvidere ikke bestridt, at han på intet tidspunkt har optaget gæld for at indbetale til pension. Indbetalingerne har herefter alle være rimelige i forhold til hans virksomheds forhold og kan i forbindelse med ægtefælleskiftet forlods udtages af ham, jf. retsvirkningslovens § 16 b, stk. 1. Som følge heraf frifindes han for den principale påstand.

Efter den af parterne indgåede bodelingsaftale har

H modtaget en boslod på ca. 9 millioner kr., som i det hele hidrører fra M's bodel, da hendes egen bodel var negativ. Allerede som følge heraf er hun trods ægteskabets varighed og den store forskel i værdierne af parternes pensionsrettigheder ikke berettiget til noget kompensationsbeløb efter retsvirkningslovens § 16 e. Det ændrer ikke herpå, at en stor del af bosloden er placeret i et holdingsselskab og ikke kan realiseres uden betaling af skat. M frifindes derfor tillige for den subsidære påstand.

Efter sagens udfald sammenholdt med parternes påstande skal

H betale sagsomkostninger til M med 175.000

kr. til dækning af udgifter til advokatbistand. Beløbet er inklusiv moms, da ^M ikke er momsregistreret i relation til sagen. Retten har ved fastsættelsen af beløbet lagt vægt på sagens økonomiske værdi og dens omfang.

Thi kendes for ret:

^M frifindes.

Inden 14 dage skal ^H til ^M betale 175.000 kr. i sagsomkostninger.

Sagsomkostningerne forrentes i medfør af rentelovens § 8a.

Jytte Munkholm Hansen	Solveig Bloch Madsen	Lisbeth Rønn Christensen
dommer	dommer	retsassessor

Udskriftens rigtighed bekræftes.
Retten i Herning, den 26. september 2016.

Erna Michaelsen, kontorfuldmægtig